

На збутову діяльність аграрних підприємств впливають як внутрішні, так і зовнішні чинники. До внутрішніх чинників належать ефективність управління підприємством, якість продукції, рівень інновацій та організаційна структура збуту. Зовнішні чинники включають ринкову кон'юнктуру, політичну та економічну стабільність, умови конкуренції, державну підтримку аграрного сектору.

В своїй діяльності аграрні підприємства можуть застосовувати різні стратегії збуту залежно від своїх цілей і можливостей. Деякі з основних стратегій включають [3]:

- диверсифікація ринків збуту, що передбачає продаж продукції на різних ринках (локальному, національному та міжнародному) для зниження ризиків;

- створення бренду, маємо на увазі розробку бренду продукції для підвищення її впізнаваності та лояльності споживачів;

- укладання контрактів на довгострокові поставки, це забезпечує стабільність доходів і прогнозованість збуту;

- інноваційні технології продажу, тут розуміємо використання онлайн-платформ та маркетплейсів для розширення аудиторії покупців.

Організація збутової діяльності аграрного підприємства є складним, але важливим процесом, який визначає його успіх на ринку. Ефективний збут вимагає комплексного підходу, що включає аналіз ринку, вибір оптимальних каналів збуту, розробку цінової стратегії та маркетингову підтримку. Для досягнення довгострокового успіху аграрним підприємствам важливо бути гнучкими, адаптуватися до змін у ринковому середовищі та використовувати новітні технології в організації збуту.

Література

1. Кадирус І.Г., Донських А.С., Якубенко Ю.Л. Економічні особливості збутової діяльності аграрних підприємств. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2019. № 15. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6171> (дата звернення 19.10.2024).

2. Колос З.В. Проблеми збутової діяльності сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2016. № 10. С. 8–11. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2181&i=1> (дата звернення 19.10.2024).

3. Тохтамиш Т.О. Ефективна комунікація як запорука створення успішного бренду. Харків: Державний біотехнологічний ун-т, 2022. С. 208-210. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/tezy-konf-02-11-22.pdf> (дата звернення 19.10.2024).

Вінницька О. А.

кандидат економічних наук, доцент

Чумак В. В.

здобувач вищої освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

В умовах сучасних викликів, які стоять перед Україною, роль органів місцевого самоврядування в управлінні фінансовими ресурсами стає дедалі більш значущою. Місцеві громади не лише реалізують повноваження, делеговані їм державою, але й виступають важливими суб'єктами фінансового контролю. Системи фінансового контролю забезпечують ефективне використання бюджетних коштів, запобігання корупції та підвищення прозорості фінансових операцій. У цьому контексті органи місцевого самоврядування стають ключовими учасниками в процесах, що сприяють стабільності та розвитку місцевих економік.

Роль органів місцевого самоврядування в сфері фінансового контролю зростає в умовах економічних криз і глобальних викликів, таких як війна, що поставила під загрозу фінансову стабільність країни. Ефективний фінансовий контроль на місцях сприяє оптимізації бюджетних витрат, покращенню соціальних послуг та зміцненню довіри населення до місцевих влад. В умовах війни та економічної нестабільності, підвищення якості фінансового контролю на рівні місцевого самоврядування стає ключовим фактором для забезпечення соціальної справедливості та економічного розвитку. Таким чином, дослідження ролі органів місцевого самоврядування як суб'єктів фінансового контролю є необхідним для розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності їхньої діяльності та впровадження кращих практик управління фінансами на місцях.

Система фінансового контролю в Україні є багаторівневою структурою, яка охоплює різні етапи управління фінансовими ресурсами. Вона передбачає контроль за дотриманням фінансової дисципліни, використанням бюджетних коштів та забезпеченням прозорості фінансових операцій. Важливе місце в цій системі займають органи місцевого самоврядування, які виконують численні функції, спрямовані на забезпечення ефективності фінансового контролю на місцевому рівні.

Система фінансового контролю в Україні складається з трьох основних рівнів:

- **Державний рівень:** Здійснюється через центральні органи виконавчої влади, такі як Міністерство фінансів та Державна аудиторська служба, які відповідають за контроль за виконанням державного бюджету та фінансовими операціями в державному секторі.
- **Місцевий рівень:** Органи місцевого самоврядування, такі як міські, селищні та сільські ради, виконують функції фінансового контролю на своїй території. Вони забезпечують виконання місцевих бюджетів, контроль за використанням бюджетних коштів, а також проведення місцевих аудитів.
- **Громадський рівень:** Громадські організації та активісти відіграють важливу роль у контролі за використанням бюджетних коштів, сприяючи прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування.

Ключова роль серед систем фінансового контролю належить державному фінансовому контролю, оскільки саме держава відіграє провідну роль у процесах ринкових трансформацій.

На думку Бортняк В. А., місцевий фінансовий контроль (або фінансовий контроль органів місцевого самоврядування) представляє собою об'єднання місцевого рівня фінансового контролю (здійснюється місцевими радами, а також органами фінансового контролю на місцях) і громадянського рівня фінансового контролю, оскільки громадяни приймають безпосередню участь в управлінні на рівні сіл, селищ, міст [1].

З огляду на децентралізаційний процес в Україні, варто відзначити, що місцеві бюджети є цілком незалежними від Державного бюджету України. Регіоналізація реформ безпосередньо пов'язана із забезпеченням фінансової стійкості територій, що залежить від якості організації державного фінансового контролю в регіоні, успішності реалізації всього спектра його функцій [3].

Згідно з частинами 6 та 7 статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», «місцеві бюджети є самостійними, вони не входять до складу Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим чи інших місцевих бюджетів. Органи місцевого самоврядування, враховуючи місцеві умови та особливості, мають право перерозподіляти окремі повноваження і бюджетні кошти між собою на основі угод» [4]. Таким чином, фінансовий контроль на місцевому рівні, здійснюваний органами місцевого самоврядування, виступає як самостійний вид контролю або окремий рівень фінансового нагляду.

Органи місцевого самоврядування виконують ключову роль у системі фінансового контролю, забезпечуючи:

- **Планування та затвердження бюджету:** місцеві ради відповідають за розробку та затвердження місцевих бюджетів, що включає прогнозування доходів та видатків. Це є основою для подальшого контролю за їх виконанням.

- **Контроль за виконанням бюджету:** місцеві органи мають повноваження контролювати, як використовуються бюджетні кошти. Вони здійснюють моніторинг виконання бюджету, аналізують фінансові звіти та вживають заходів у разі виявлення порушень.

- **Аудит та перевірка:** на місцевому рівні можуть проводитися аудити діяльності органів місцевого самоврядування та їх підрозділів. Це дозволяє виявляти недоліки у використанні коштів та забезпечувати їх виправлення.

- **Забезпечення прозорості:** органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати інформацію про фінансову діяльність, що сприяє залученню громадськості до процесів фінансового контролю та підвищує довіру до влади.

Місцеві органи самоврядування співпрацюють з державними контролюючими органами, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до фінансового контролю. Наприклад, місцеві ради можуть звертатися до Державної аудиторської служби для проведення перевірок або консультацій щодо правильності ведення фінансової звітності.

Таким чином, органи місцевого самоврядування займають важливе місце в системі фінансового контролю в Україні, сприяючи ефективному управлінню фінансовими ресурсами на місцевому рівні, забезпечуючи підзвітність і прозорість у використанні бюджетних коштів. В умовах сучасних викликів, зокрема війни та економічної нестабільності, їх роль стає ще більш актуальною, що підкреслює необхідність розвитку та вдосконалення механізмів фінансового контролю на місцевому рівні.

Література:

1. Бортняк, В. А. До питання про здійснення фінансового контролю на місцевому рівні. *Академічні візії*, 2022. (10-11), 58–66. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/99>

2. Вінницька О. А. Формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації: тенденції та перспективи : монографія. Умань: Візаві, 2018. 178 с.

3. Виговська Н. Г., Дячек С. М., Реформування системи фінансового контролю за виконанням місцевих бюджетів. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2020. № 3. С. 63-71. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-7.

4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/z970280?an=1&ed=2024_09_18

Глевацька Н.М.

кандидат економічних наук, доцент

Чернов Ю.Б.

аспірант

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Актуальність дослідження ринку праці в умовах війни в Україні зростає у зв'язку з глибокими змінами, спричиненими військовим конфліктом [1]. Значна частина населення втратила роботу або була вимушена переміститися до інших регіонів, що суттєво впливає на структуру зайнятості та стабільність економіки [2]. Війна не тільки зумовила зменшення кількості робочих місць у постраждалих регіонах, але й змінила загальний попит на професії. Тому метою даного дослідження є визначення основних змін у структурі зайнятості та оцінка їхнього впливу на економіку України. Завдання дослідження включають аналіз змін у структурі праці, зокрема рівня зайнятості, виявлення порушень трудових умов і перспектив відновлення ринку праці в післявоєнний період [3].